

Uz sākumlapu>Nauda/naudas prasījumi>Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs

Bulgārija

1 Kādi ir dažādie pasākumu veidi?

Tiesvedību parasti raksturo ilgāks vai īsāks laikposms, kas vajadzīgs lietas izskatīšanai. Kavēšanās, ko rada tiesvedības dažādie posmi un dažādās tiesu instances, reizēm var padarīt juridisko aizsardzību neefektīvu, aizkavējot sprieduma pasludināšanu vai tā stāšanos spēkā. Šā iemesla dēļ likumdevējs ir paredzējis vairākus pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt tādas juridiskās aizsardzības efektivitāti, kas ierobežo atsevišķu atbildētāja īpašuma tiesību īstenošanu.

Jautājumus saistībā ar prasības nodrošināšanu reglamentē Civilprocesa kodeksa (CK) 389.–404. panta noteikumi.

Saskaņā ar CK 391. pantu prasības nodrošināšana ir atļauta, ja bez šādiem pagaidu pasākumiem nebūtu iespējams vai būtu diezgan sarežģīti prasītājam īstenot tiesības, kas izriet no sprieduma, un ja a) prasība ir balstīta uz pamatotiem dokumentāriem pierādījumiem vai b) ir jāsniedz nodrošinājums tiesas noteiktajā apmērā saskaņā ar Likuma par saistībām un līgumiem (LSL) 180. un 181. pantu. Pēc tiesas ieskatiem nodrošinājumu var pieprasīt arī tad, ja ir pamatoti dokumentāri pierādījumi.

Būtisks priekšnosacījums un obligāts noteikums tam, lai piešķirtu atļauju piemērot pagaidu pasākumus, ir iespējamība, ka prasītājs nespēs īstenot savas tiesības, kas izriet no sprieduma, kurš, iespējams, tiks pieņemts attiecībā uz pamatotu prasību.

Lai sniegtu atļauju prasības nodrošināšanai, tiesnesis izvērtē, vai ir spēkā šādi priekšnosacījumi — nepieciešamība nodrošināt prasību, prasības un pagaidu pasākuma iespējams pamatojums, ko norādījis prasītājs un kas ir attiecīgs un atbilstīgs vajadzībām konkrētajā lietā, kā arī nepārprotami pieprasīta juridiskā aizsardzība.

Saskaņā ar CK 397. panta 1. punktu tiesību akti paredz šādus pagaidu pasākumus:

nekustamā īpašuma atsavināšana;

kustamo aktīvu un debitoru parādu — tostarp uzņēmuma akciju — arests;

citi atbilstīgi pasākumi, ko nosaka tiesa, tostarp motorizēto transportlīdzekļu konfiskācija un izpildes atlikšana.

Tiesa var arī piemērot vairākus aizsardzības pasākumus atbilstīgi prasības summai (nav nepieciešams nodrošināt vairāk par minēto summu).

2 Kādi ir nosacījumi rīkojuma izdošanai par šiem pasākumiem?

2.1 Procesuālā kārtība.

Saskaņā ar CK 34. nodaļas noteikumiem prasības nodrošināšana ir atļauta šādos gadījumos:

saskaņā ar CK 389. pantu — attiecībā uz visām prasībām jebkurā lietas izskatīšanas posmā līdz izmeklēšanas pabeigšanai apelācijas tiesvedības laikā;

saskaņā ar CK 390. pantu — attiecībā uz visām prasībām pat pirms lietas ierosināšanas (nākotnes prasības nodrošināšana).

Pieteikums par pagaidu pasākumu piemērošanu tiesvedībā esošā lietā

Šādu pieteikumu iesniedz prasītājs tiesā, kurai ir jurisdikcija izskatīt juridisku strīdu. Lai tiktu piešķirta atļauja prasības nodrošināšanai, jābūt izpildītiem CK 391. pantā noteiktajiem priekšnosacījumiem, un tie ir šādi: prasības iespējams pamatojums, nepieciešamība nodrošināt prasību, proti, iespējamība, ka tiks ierobežota tā tiesas nolēmuma ietekme, ar kuru tiek apmierināta prasība (ja šāds lēmums ir pieņemts), jo atbildētājs ir atsavinājis savu konfiscējamo īpašumu, kā arī pieprasīta pasākuma atbilstība. Saskaņā ar CK 391. panta 2. un 3. punktu, ja pierādījumi nav pietiekami, lai apstiprinātu prasības iespējamo pamatojumu, tiesa pēc saviem ieskatiem var pieprasīt samaksāt finansiālu nodrošinājumu tās noteiktajā apmērā.

Prasības nodrošināšana ir atļauta arī tad, ja lietas izskatīšana ir atlikta.

Pieteikums par nākotnes prasības nodrošināšanu

Pieteikumu iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā ir prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta vai kuras jurisdikcijā atrodas īpašums, kas tiks izmantots prasības nodrošināšanai. Ja tiek iesniegts lūgums atļaut piemērot pagaidu pasākumu "izpildes atlikšana", pieteikumu iesniedz tiesā, kuras jurisdikcijā atrodas izpildes vieta.

Ja tiek piešķirta atļauja piemērot pagaidu pasākumus nākotnes prasībai, tiesa nosaka termiņu prasības iesniegšanai, kas nevar būt garāks par vienu mēnesi. Būtiskie priekšnosacījumi šādas atļaujas piemērot pagaidu pasākumus piešķiršanai ir tādi paši, kādus piemēro tad, ja piešķir atļauju piemērot pagaidu pasākumus tiesvedībā esošā lietā.

Pieteikumā jānorāda pieprasītais pagaidu pasākums, kā arī prasības summa. Pieteikumu iesniedz attiecīgajai apgabala tiesai vai attiecīgajai rajona tiesai atbilstīgi tiesas jurisdikcijai un kompetencei saskaņā ar CK 104. pantu.

Pieteikumu var iesniegt attiecīgā persona vai tās procesuālais pārstāvis (advokāts). Pieteikuma kopija nav vajadzīga, jo šādu kopiju otrai pusei neizsūniedz, tā kā pagaidu noregulējuma tiesvedība ir *ex parte* tiesvedība — tā tiek veikta bez otras puses līdzdalības (kuras īpašumu ietekmēs noteiktais pasākums).

Tiesas paredzētos pagaidu pasākumus piemēro šādi:

nekustamā īpašuma atsavināšana — to veic reģistra birojs,

parādnieka kustamo aktīvu un debitoru parādu arests — to veic valsts vai privāts tiesu izpildītājs, tostarp sniedzot paziņojumu trešām pusēm, piemēram, bankām un citām kredītiestādēm,

pagaidu pasākumi attiecībā uz transportlīdzekļiem — tos veic atbildīgie ceļu drošības policijas dienesti,

pagaidu pasākums "izpildes atlikšana" — tiesas sprieduma kopiju attiecībā uz piešķirto atļauju piemērot šo pasākumu iesniedz atbildīgajam tiesu izpildītājam, kurš īsteno izpildes procedūru,

citi tiesību aktos paredzētie pasākumi — tos īsteno atbildīgais valsts vai privātais tiesu izpildītājs, ko ieceļ persona.

Tomēr Banku maksātnespējas likumā (*Zakon za bankovata nesastoyatelnost* — ZBN) kā īpašā likumā ir skaidri paredzēta prasību nodrošināšana bankas maksātnespējīgā parādnieka mantas papildinājumam. Saskaņā ar ZBN 53. panta 2. punktu atļauja prasības nodrošināšanai ir jāpiešķir, ja kopā ar pieteikumu ir iesniegti pietiekami pierādījumi, lai pamatotu pieņēmumu, ka prasība ir pamatota. Ja prasība, iespējams, ir nepamatota, vispārējā likumā ir atļauts piemērot aizsardzības pasākumus, ja tiek sniegta garantija, savukārt īpašajā likumā par obligātu priekšnosacījumu, lai tiktu piešķirta atļauja prasības nodrošināšanai, tiek uzskatīts iespējams pamatojums. Tāpēc atļauja prasības nodrošināšanai ir jāpiešķir, ja argumenti un iesniegtie pierādījumi pamato secinājumu, ka prasība, iespējams, nav pamatota. Tas ir saprotams, ņemot vērā, ka saskaņā ar CK 403. pantu prasības nodrošināšanas puse ir atbildīga par zaudējumiem, ko aizsardzības pasākumi radījuši otrai pusei. Likumdevējs atzīst, ka pienākumam atļūdzināt šādus zaudējumus nevajadzētu rasties

maksātnešpējīgas bankas īpašuma gadījumā (jo tas varētu apdraudēt maksātnešpējīgā parādnieka mantu un radītu zaudējumus kreditoriem), un tāpēc ievieš prasību par to, ka atļauja celtās prasības nodrošināšanai jāpiešķir tikai tad, ja ir sniegti pietiekami pierādījumi tās iespējamā pamatojuma apstiprināšanai.

Saskaņā ar Komerclikuma (*Targovski zakon* — TZ) 629.a panta 1. punkta 2. apakšpunktu pasākumus, kas minēti TZ 630. panta 1. punkta 4. apakšpunktā, maksātnešpējas procesā var piemērot kā *ex ante* aizsardzības pasākumus, ja tas ir vajadzīgs parādnieka mantas saglabāšanai. Šo pasākumu vidū minama aresta uzlikšana mantai, pagaidu administratora iecelšana, rīkojuma izdošana par notiekoša piespiedu izpildes procesa apturēšanu, telpu, iekārtu aizzīmogošana utt. Attiecīgais noteikums paredz, ka lūgumrakstam saskaņā ar TZ 625. pantu ir jābūt pieņemamam, ka tas jāpamato ar rakstiskiem pierādījumiem, sniedzot iespējamās norādes par prasības pamatā esošajiem faktiskajiem apstākļiem, un, ja tas nav pamatots ar šādiem pierādījumiem, ka lūgumraksta iesniedzējam ir jāpasargā nodrošinājums par tiesas noteiktu summu, lai kompensētu parādniekam zaudējumus, kas radīti gadījumā, ja netiek konstatēts, ka parādnieks ir maksātnešpējīgs vai, attiecīgi, ar pārmērīgām parādsaistībām (TZ 629.a panta 2. punkts), un ka ir jābūt ieinteresētībai panākt prasības nodrošināšanu (ja parādnieks izšķiež, iznīcina un/vai slēpj savu īpašumu, tādējādi apdraudot kreditoru intereses, un ja netiek ieviesti prasītie pasākumi, kreditori var ciest zaudējumus, jo viņi nespētu pārliecināties, kad parādnieka īpašums tiek pārvērsts naudas izteiksmē). Likumā arī noteikts, ka prasītajiem aizsardzības pasākumiem jābūt piemērotiem un jāatbilst prasības nodrošināšanas vajadzībai.

No TZ 629.a panta 1. punkta noteikumiem var secināt, ka tiesvedībā par maksātnešpējas procesa sākšanu atļauja *ex ante* nodrošināšanai tiek piešķirta tikai tad, ja pastāv reāla iespējamība, ka parādnieks atsavinās savu mantu, lai radītu zaudējumus kreditoriem. Tikai tad, ja pastāv šis priekšnoteikums, tiesai ir pienākums izvērtēt, vai pastāv arī citi TZ 629.a panta 2. punktā paredzētie priekšnosacījumi.

2.2 Galvenie noteikumi.

Būtiski priekšnosacījumi, lai saņemtu atļauju piemērot pagaidu pasākumus (aprakstīti iepriekš tekstā), ir izklāstīti CK 391. pantā.

Uzturēšanas prasības nodrošināšana ir atļauta arī tad, ja netiek izpildītas CK 391. pantā noteiktās prasības, un šādā gadījumā tiesa var piemērot pagaidu pasākumus *ex officio*.

Ir atļauta arī prasības daļēja izpilde, taču tikai attiecībā uz prasības daļām, ko pamato pietiekami pierādījumi.

3 Šādu pasākumu priekšmets un būtība?

3.1 Pret kāda veida īpašumu šādus pasākumus var vērst?

Kopumā pagaidu pasākumus var piemērot jebkādiem parādnieka īpašumiem. Finansiālas prasības nodrošināšana, uzliekot arestu debitoru parādiem, pret kuriem nevar vērst piedziņu, nav atļauta.

Saskaņā ar CK 393. panta 1. punktu finansiālas prasības nodrošināšana pret valsti, valsts iestādēm un veselības aprūpes iestādēm saskaņā ar Veselības aprūpes iestāžu likuma 5. panta 1. punktu nav atļauta.

Pagaidu pasākumus var piemērot šādiem īpašumu veidiem:

atbildētāja no kredītiestādēm saņemamie debitoru parādi tajās atvērto bankas kontos,

kustams īpašums,

nekustams īpašums,

transportlīdzekļi konfiskācijas gadījumā,

izpildes darbības,

konkrēti attiecīgā parādnieka aktīvi, kas minēti citos gadījumos, kurus skaidri nosaka tiesību akti.

3.2 Kādas ir šādu pasākumu sekas?

Jebkāda aizsardzības pasākumu priekšmeta atsavināšana, ko veic parādnieks, nav spēkā attiecībā pret personu, pēc kuras pieprasījuma aizsardzības pasākumi tika ieviesti. Attiecībā uz nekustamo īpašumu spēkā neesamība attiecas vienīgi uz atsavināšanu, ko veic pēc tam, kad reģistrēta tiesību zaudēšana iekļāta īpašuma izpirkšanai, — CK 452. pants. Neatkarīgi no šīs relatīvās spēkā neesamības īstenotā atsavināšana ir pilnīgi efektīva un rada tiesiskās sekas.

CK 453. pants nosaka, ka kreditors un saistītie kreditori nevar piemērot iegūtās tiesības pēc tam, kad reģistrēta tiesību zaudēšana iekļāta īpašuma izpirkšanai un saņemts paziņojums par aresta uzlikšanu.

Saskaņā ar CK 401. pantu kreditors, kura tiesības ir nodrošinātas, var ierosināt lietu pret trešo atbildīgo pusi par summām vai aktīviem, ko tā atsakās nodot brīvprātīgi.

Izdevumus, kas saistīti ar prasības nodrošināšanas procedūru, sedz persona, kura pieprasījusi piešķirt atļauju veikt pagaidu pasākumus, kā to paredz CK 514. pants saistībā ar CK 401. pantu, kurš reglamentē pagaidu pasākumus.

3.3 Cik ilgi šādi pasākumi ir spēkā?

Atļauju nodrošināt prasību piešķir, pamatojoties uz principu, kas paredz, ka attiecībā uz tiesvedībā esošu lietu attiecīgo pagaidu pasākumu piemēro līdz lietas slēgšanai, piemērojot atbilstīgu spriedumu, kas ir stājies spēkā.

Ja tiek piešķirta atļauja piemērot pagaidu pasākumus nākotnes prasībai, tiesa nosaka termiņu prasības iesniegšanai, kas nevar būt garāks par vienu mēnesi.

Ja netiek iesniegti pierādījumi saistībā ar prasības iesniegšanu noteiktajā termiņā, tiesa saskaņā ar CK 390. panta 3. punktu atceļ pagaidu pasākumus *ex officio*.

Ja tiek iesniegta prasība, attiecībā uz kuru piešķirta atļauja īstenot pagaidu pasākumus, kā tas parasti notiek, pagaidu pasākumi paliek spēkā un ir piemērojami līdz lietas slēgšanai.

CK 402. panta noteikumi reglamentē noteikto pagaidu pasākumu atcelšanas procedūru. Šajā pantā noteikts, ka ieinteresētā puse iesniedz pieteikumu, kura kopiju iesniedz personai, kas pieprasījusi piešķirt atļauju piemērot pagaidu pasākumus. Šī persona trijās dienās var iesniegt iebildumu. Tiesa slēgtā sēdē atceļ pagaidu pasākumus, ja tā gūst pilnīgu pārliecību, ka vairs nepastāv iemesli, pamatojoties uz kuriem šie pasākumi piešķirti, vai ja atbildētājs noteiktā termiņā iesniedz nodrošinājumu, deponējot visu summu, ko pieprasījis prasītājs (CK 398. panta 2. punkts). Tiesas lēmumu par pagaidu pasākumu atcelšanu var pārsūdzēt, vienas nedēļas laikā iesniedzot personīga rakstura sūdzību.

Saskaņā ar CK 398. pantu noteiktos pagaidu pasākumus var mainīt divos gadījumos:

saskaņā ar 1. punktu — tiesa, pamatojoties uz vienas puses pieprasījumu, pēc tam, kad tā informējusi otru pusi un ņēmusi vērā tās iebildumus, kas iesniegti trijās dienās pēc paziņojuma saņemšanas, var atļaut aizstāt viena veida pagaidu pasākumus ar cita veida pagaidu pasākumiem;

saskaņā ar 2. punktu — ja tiek izpildīta prasība, kas izsakāma naudas izteiksmē, atbildētājs bez otras puses piekrišanas vienmēr var aizstāt noteikto nodrošinājumu ar naudas ķīlu vai vērtspapīriem saskaņā ar LSL 180. un 181. pantu.

CK 398. panta 1. un 2. punktā noteiktajos gadījumos arestu vai atsavināšanu atceļ.

Likums neliedz atbildētājam iesniegt prasību pret prasītāju par to zaudējumu segšanu, kurus atbildētājam radījuši pagaidu pasākumi, ja prasība, uz kuru attiecas noteiktie pagaidu pasākumi, tiek atsaukta vai netiek iesniegta noteiktajā termiņā, kā arī tad, ja lietas izskatīšana tiek pārtraukta (CK 403. pants).

4 Vai pasākumu var pārsūdzēt?

Saskaņā ar CK 396. pantu tiesas lēmumu par prasības nodrošināšanu var pārsūdzēt, vienas nedēļas laikā iesniedzot personiska rakstura sūdzību. Prasītājam šis vienas nedēļas periods sākas dienā, kad tam iesniegts lēmums, savukārt atbildētājam (persona, pret kuru atļauts vērsties, piemērojot pagaidu pasākumus) šis periods sākas dienā, kad tiesu izpildītājs, reģistra birojs vai tiesa tam iesniedz paziņojumu par piemērotajiem pagaidu pasākumiem. Personiska rakstura sūdzības kopiju iesniedz otrai pusei, un tā sniedz atbildi vienas nedēļas laikā.

Tiek atzīts, ka arī trešām personām ir tiesiskas intereses iesniegt apelācijas sūdzību, ja to īpašumu ietekmē aizsardzības pasākums. *Ex parte* pagaidu noregulējuma tiesvedībā tiesa neizskata, vai atbildētājam ir tiesības, saistībā ar kurām tiek pieprasīts ierobežot tā atsavināšanas pilnvaras. Šā iemesla dēļ arestu var uzlikt nekustamajam īpašumam, kas nepieder parādniekam. Faktiskajam īpašniekam šajā gadījumā būtu tiesības pārsūdzēt mantas aresta nolēmumu, lai gan attiecīgajā tiesvedībā minētais īpašnieks ir trešā persona.

Ja nolēmums, ar kuru tiek atteikts piešķirt atļauju prasības nodrošināšanai, tiek pārsūdzēts, prasības iesniedzējas puses apelācijas sūdzības kopija netiek izsniegta atbildētājam, jo arī šajā posmā tiesvedība joprojām ir *ex parte*.

Ja apelācijas tiesa pieņem lēmumu par atļauju vai atteikumu atļaut piemērot pagaidu pasākumus, lēmumu kasācijas tiesā pārsūdzēt nevar. Ja apelācijas tiesa atļauj piemērot pagaidu pasākumus, kurus pirmās instances tiesa ir atteikusies atļaut, apelācijas tiesas lēmumu var pārsūdzēt, iesniedzot personiska rakstura sūdzību Augstākajai kasācijas tiesai, ja attiecībā uz šādu apelācijas sūdzību ir izpildīti CK 280. pantā izklāstītie nosacījumi.

Saskaņā ar patlaban spēkā esošo CK gan noteiktos pagaidu pasākumus, gan arī tiesas noteikto nodrošinājuma apmēru kā nosacījumu pagaidu pasākumu noteikšanai var pārsūdzēt. Taču apelācijas sūdzības iesniegšana apelācijas tiesā nevar būt iemesls pagaidu pasākumu pārtraukšanai līdz lēmuma par apelācijas sūdzību pieņemšanai augstāka līmeņa tiesā un lēmuma par pasākumu atcelšanu pieņemšanai.

Lapa atjaunināta: 22/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atsoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.